

Zjednodušení legislativy

PETR KOLMAN

Co očekáváte od stále relativně nové Sobotkovy vlády?

Někdy se mi zdá, vážení akademičtí čtenáři, že pro jednotlivé stromy nevídíme celý les. Myslím, že nová vláda (s bezpečnou parlamentní většinou v zádech) by si měla dát za prioritní úkol zpřehlednění klíčových právních předpisů, které dopadají na každého. Chtěl jsem původně napsat na každého občana, ale přesnější je na každou fyzickou osobu, protože mnohdy dopadají i na cizince.

Mám troufalý sen – čím větší okruh adresátů, tím by právní předpis (resp. v něm obsažené právní normy) měl být pro společnost srozumitelnější.

Vím, že to zní jako fráze a že to tu bylo řečeno a napsáno již mnohokrát, avšak už by se mělo v Česku konečně přikročit od slov k činům.

Kupříkladu daně a tzv. zákonná pojistná, to se týká opravdu každého dospělého občana ČR, pane premiére. Datum podání daňového přiznání, to budí ze sna nejednoho z nás...

Trefně to vyjádřil přední pražský právník Josef Vedral (mj. nositel prestižní ceny Právník roku 2013 pro obor správní právo), že – např. *zákon o daních z příjmů, ten zákon se vztahuje de facto na každého a tomu by měl stupeň jeho srozumitelnosti odpovídat, ale u něj je to zřejmě úplně obrácené a zejména tady mi přijde ten kontrast zvlášť extrémní, podobný pocit mám u předpisů z oblasti práva sociálního zabezpečení.*

A finanční úředník se mnohdy tváří, že když tomu nerozumíte, tak si zaplaťte poradce či se pro mě za mě zeptejte třeba královny ze Sáby.

Čtenář si řekne – autore, co vlastně myslíte pod pojmem srozumitelnější? Lze to interpretovat jako obecnější a ponechávající větší prostor pro výklad (především soudní), anebo naopak podrobnější a kazuističtější tak, aby stanovil přesnější pravidla pro každou myslitelnou situaci? Autor se dlouhodobě kloní k cestě první a varovně ukazuje prstem na všechny ty, kteří se přílišnou kazuističností (desítkami výjimek a stovkami výjimek z výjimek) snaží „zaplevelit“ český a evropský právní řád.

¹⁾ Za drobnou konzultaci k textu děkuji doc. V. Šimíčkoví – PF MU, Brno, soudci Ústavního soudu, a mj. též členu redakční rady RU.

Vysoce specializované právní předpisy, které dopadají na pár fyzických nebo právnických osob, klidně ať jsou, když už to jinak nejde, nesrozumitelné. To mi nevádí.

Nicméně zákony a vyhlášky, jež dopadají takřikajíc na každého, musí být maximálně srozumitelné. To po politicích důsledně požadujeme!

Zejména od nových politických subjektů, které nám slibovaly a vlastně i nadále slibují, že budou stát řídit jako firmu (zlí jazykově citovaný slogan s oblibou mění na farmu), bychom měli co nejaktivněji vyžadovat, aby k zmíněnému zjednodušení předpisů skutečně brzy došlo.

Autor samozřejmě ví, že politici předpisy nepíší, to reálně dělají ministerští právníci a další úředníci. Ti by to snad i zvládli, nicméně musí k tomu dostat přiměřený prostor, vážení politici.

ANO, zjednodušíme!

Jak říkal už Aristoteles, kdo něco opravdu chce, hledá způsob, a kdo nikoliv, ten hledá důvod.

Malý impulz k přemýšlení na závěr. Jeden můj bývalý student, podnikatel, mi před pár dny vyprávěl, jak zakládal firmu v Sierra Leone. Trvalo to 45 minut (pro české politiky minut, ne dnů). Proč to nejde i u nás, když to takto svižně funguje v této africké zemi?

V návaznosti na předešlý odstavec: konzervativnější čtenář možná čeká, že autor bude volat po tom, aby nová vláda zajistila takové podmínky, aby mladí šikovní lidé přestali z Česka odcházet. Takové přání pokládám v dnešním globalizovaném světě za zcela přežitě (spíše znějící tóny 19. století). Nota bene i (nejen) mladí Němci, Francouzi, Poláci, Britové, Australané či Kanaďané opouštějí své země a odcházejí do světa na delší či kratší „zkušenu“, která se mnohdy protáhne na celý zbytek života, ale to je již námět na jiný komentář.